

Buyurun Sayın Bakan. (M.S.P. ve C.H.P. sıralarından alkışlar)

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI NECMETTİN ERBAKAN (Konya)

— Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri :

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına 24 Nisan - 2 Mayıs tarihleri arasında yapılmış bulunan Suudî Arabistan seyahati hakkında Yüce Meclise bilgi arz etmek üzere huzurlarınıza çıkmış bulunuyorum.

Muhterem üyelerimizin gazete ve radyolarda da takip buyurdıkları gibi, bu seyahatimiz 24 Nisan ve 2 Mayıs tarihleri arasında yapılmıştır. Muhterem üyelere peşinen arz etmek isterim ki, Hükümetimiz adına dost ve kardeş Suudî Arabistan'a yapılmış olan bu ziyaret, aslında Suudî Arabistan Kralı Majeste Faysal'ın uzun zamandan beri vaki bir davetlerine icabet münasebetiyle yapılmıştır. Nitekim Suudî Arabistan'ın, Ankara Büyükelçisi vazifelenine başladığı andan itibaren, memleketimizin ilgili mercilerine, Suudî Arabistan'ın kardeş ve dost Türkiye'den yüksek seviyede bir temsilci heyeti Suudî Arabistan'da görmekten büyük memnuniyet duyacağını mükerrenen ifade etmiş ve bu daveti bir çok kere tekrarlamıştır. Ancak kendilerinin vazifeye başladıkları an, memleketimizdeki 14 Ekim seçimlerimizin arifesine rastlamış olması dolayısıyla o zaman görev başında bulunan Hükümet, bu kardeşçe davete icabet imkânını bulamamıştır.

14 Ekim seçimlerinden sonra memleketimizde 100 gün kadar süren Hükümet kuruluşu çalışmaları devresinde de böyle bir davete icabet esasen imkânsız bulunuyordu. Yeni Hükümetimiz kurulduğu andan itibaren, aynı davet Hükümetimize ve diğer Devlet büyüklerimize tekrarlanmıştır; Hükümetimiz dost ve kardeş Suudî Arabistan Kralı Majeste Faysal'ın bu davetini memnuniyetle karşılamış ve bu davete icabeti, uygun, yerinde, faydalı görmüştür. Bu münasebetle davetimiz vaki olmuştur. Esasen yeni Hükümetimizin Programında, «bütün ülkelerle dostluk ilişkileri sürdürmek azminde olan Hükümetimiz, özellikle müttefiklerimizle komşu ülkelerle ve aramızda tarihsel, geleneksel ve manevî bağlar bulunan ülkelerle iyi ilişkilerin geliştirilmesine büyük önem vermektedir» kaydı bulunmaktadır. Yüce Meclisimizin tasvibinden geçmiş olan Programımızdaki bu önemli hususun bir tatbikatı olmak

üzere, Suudî Arabistan seyahatimiz yapılmış bulunmaktadır.

Böyle bir seyahatin yapılması son derece yerindedir, faydalıdır; hatta gerekli bulunmakta idi. Zira peşinen belirtmek mecburiyetindeyim ki, maalesef bizim kendileriyle tarihi, manevî, ve geleneksel bağlarımız bulunan ülkelerle münasebetlerimiz bugüne kadar arzu edilen seviyede geliştirilememiştir. Yüce Meclisimiz bundan bir müddet evvel Kıbrıs konusu münasebetiyle, Kıbrıs konusunun Birleşmiş Milletlerde görüşülmesi münasebetiyle açığa çıkmış olan büyük bir ihmali hatırlayacaklardır. Bu kadar önemli bir konuda, esasen her hususta bizimle beraber olmaları tabii olan bu ülkelerin pek çoğunun desteğini yammızda bulamamış idik; bu aslında bizim bu ülkelere karşı göstermemiz gereken alâkanın noksanlığının açık, bariz bir işareti, bir hatırlatması ve bir ihtarı bulunuyor idi. Bugüne kadar itiraf edelim ki, bu ülkelerle olan münasebetlerimiz bir iyi niyet çerçevesi içinde kalmıştır. Bu iyi niyetin müşterek aksiyonlar, karşılıklı faydalar doğuracak beraber hareketler haline intikaline geçilememiştir.

Nitekim, bu kabil ülkelerden en yakın münasebette bulunduğumuz RCD ülkeleri ile aramızdaki ticarî münasebetlerin yıllardan beri seyrine bir göz atıldığı zaman, durumun ne olduğu açıkça görülecektir. Bu ülkelerle ticarî münasebetlerimiz hatta izafi olarak ilerlememiş, yıllardan beri «iyi münasebet kuralım, geliştirelim» denildiği halde, bu münasebetler gerilemiştir. Aynı şekilde Suudî Arabistan'la olan münasebetlerimiz de aynı çerçeve içinde mütalaa edilebilir. Zira Suudî Arabistan'la olan ticarî münasebetlerimize baktığımız zaman, üç - dört sene öncesine gelinceye kadar iki ülkenin birbirine ithalât ve ihracaat yekûnu 300 bin dolar mertebesinde kalmıştır, yıllar boyu. Bu, takdir buyurulacağı gibi iki ülke arasındaki münasebet değil; belki iki firma arasındaki alış veriş münasebeti telâkki edilebilecek kadar küçük bir rakamdır. Son 3-4 sene esnasında ticarî münasebetler gelişmiş; fakat bu gelişme maalesef dengesiz şekilde olmuştur.

Söyle ki, meselâ geçen yıl Türkiye'nin Suudî Arabistan'a olan ihracatı sadece 1 milyon 300 bin dolar mertebesinde olduğu halde, Suudî Arabistan'dan ithalâtımız bilhassa petrol münasebe-